

ГЕОГРАФІЧНІ НАУКИ

Чорний М.Б.

аспірант,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ГЕОГРАФІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ГАЛИЦЬКИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ

При дослідженні суспільно-географічних зв'язків ми виділяємо такі головні передумови: *географічне положення регіону, природні передумови і ресурси*. Ці дві сторони показують потенційні шляхи розвитку регіону, як сировинної бази чи бази для розвитку в індустріальному і постіндустріальному світі, де важливим є використання розташування природних ресурсів у сфері послуг. Третім видом передумов є *демографічно-соціальні передумови*. Вони є середовищем функціонування суспільства і передбачають перспективи розвитку регіону в демографічній сфері і духовній сферах. *Економічні передумови* показують можливість динаміки зростання прямих іноземних інвестицій у певні регіони та причини міжнародної міграції робочої сили. *Політико-географічні передумови* впливають на інвестиційну привабливість галицьких областей України, оскільки при стабільній політичній ситуації та інтенсивному розвитку території і відповідній нормативно-законодавчій бази, зокрема щодо створення зони вільної торгівлі з країнами Європейського Союзу, ця привабливість буде зростати.

Географічне положення – це одна з фундаментальних категорій географічної науки. Воно є просторовим відношенням певного об'єкта (досліджуваного регіону) до географічних данностей, що лежать поза ним і мають чи можуть мати на нього суттєвий вплив. Географічне положення це складна категорія, що завжди індивідуалізує географічний об'єкт, робить його унікальним [6]. Як зазначає проф.Шаблій О.І. географічне положення є результатом попереднього розвитку регіону, і виступає важливим чинником для перспективи розвитку і функціонування. Серед різних видів ГП виділяють передовсім:

1. математичне – це положення на градусній сітці, що визначається географічною довготою та широтою;

2. природно-географічне – розташування стосовно до природних географічних об'єктів – річкових систем, морів, океанів, гірських систем, низовин і т.п., зон природи, кліматичних, ґрунтово-рослинних зон, поясів і районів. Одним словом, стосовно до одиниць природного довкілля чи їх просторових комбінацій;

3. суспільно-географічне положення – розташування стосовно до об'єктів і їх систем, що мають цивілізаційний, демографічний, соціальний, економічний чи політичний вплив. Цими об'єктами можуть бути межі цивілізацій, лінії

цивілізаційних розломів», ареали окремих цивілізацій, комунікаційні лінії і вузли, системи розселення, економічні райони й ареали, великі підприємства і полюси економічного зростання тощо; окремі держави і їх блоки, військові союзи;

4. еколого-географічне – розташування об'єкта стосовно забруднювачів чи «очищувачів» природного довкілля: у зонах переміщення занечищених повітряних мас, підприємств – забруднювачів річкових і повітряних басейнів, лісових чи морських «виробників» кисню тощо [7].

Галицькі області України знаходяться на заході держави, і є прикордонними областями, крім Тернопільської області, яка не має транскордоння.

Таблиця 1

Площа і населення галицьких областей України ¹

Адміністративні області	Площа		Постійне населення		Частка в Україні	
	тис. км ²	частка в регіоні, %	тис. осіб, 01.01.2012	частка в регіоні, %	за площею, %	за населенням, %
Івано-Франківська	13,9	28,0	1380,2	27,7	2,3	3,1
Львівська	21,8	44,1	2522,6	50,7	3,6	5,6
Тернопільська	13,8	27,9	1077,2	21,6	2,3	2,4
Разом:	49,5	100,0	4980	100,0	8,2	11,1

¹ За матеріалами «Статистичний збірник «Регіони України» 2012. Частина 2. – Державна служба статистики України. – Київ. 2012.

Галицькі області України характеризуються такими параметрами: площею території, кількістю населення та часткою цих показників в Україні. Отож найбільшою в регіоні є Львівська область яка займає за площею 44,1% та 50,7% – за кількістю населення, а найменшою є Тернопільська область, – відповідно, 27,9% і 21,6%. Разом взяті галицькі області України займають у державі за площею – 8,2% площі держави, і на цій території зосереджено 11,1% населення нашої країни. Ці два показники характеризують в загальних рисах природно-ресурсний та демосоціальний потенціал території і значною мірою економічний потенціал регіону.

Галицькі області України мають вигідне сусідське положення, а саме на заході вони межують з країнами Європейського Союзу. Львівська область має кордон з Польщею, яка є членом ЄС з 2004 року і є однією з найбільш розвинених у Центрально-Східній Європі, та Івано-Франківська область яка межує з членом Європейського Союзу – Румунією, проте ця країна є економічно менш розвинена. Межування з країнами ЄС позитивно впливає на світогосподарські зв'язки, та створення на кордонні цих областей транспортних міжнародних коридорів (автобан Краковець – Львів) сприятиме функціонування та динаміки росту світогосподарських зв'язків. Галицькі області межують з такими областями Волинською, Рівненською,

Хмельницькою, Чернівецькою та Закарпатською, які в регіональному вимірі є економічно слабозвинені. Адміністративними центрами галицьких областей України є міста Львів, Івано-Франківськ та Тернопіль. Кількість населення 4980 тис. осіб, площа 49,5 тис. км². Через територію області проходять важливі транспортні шляхи автомобільного, залізничного транспорту. На західному кордоні Львівської області є ряд транскордонних переходів, що з'єднують Україну з Європейським Союзом.

Особливістю галицьких областей є те, що вони знаходяться на стику Східноєвропейської рівнини та Українських Карпат, а також те, що вони розташовані у трьох різних природних зонах – північно-західна і північно-східна частини областей лежить на подільській височині, середня частина в межах Передкарпаття з піднятим і сильно розчленованим рельєфом, південно-західна частина в межах Українських Карпат, який складається з серії хребтів, що простягаються у південно-східному напрямку.

Отже, для розвитку та інтеграції в європейський та світовий економічний простір важливим є суспільно-географічне положення на Заході України галицьких областей, через які проходять великі транспортно-логістичні потоки, а також те що дані області межують з членами Європейського Союзу.

Список використаних джерел:

1. Статистичний щорічник 2010. Львівська область. 1 частина. Львів. – Головне управління статистики у Львівській області. 2011.
2. Статистичний щорічник 2010. Райони та міста Львівської області. 2 частина. Львів. – Головне управління статистики у Львівській області. 2011.
3. Статистичний щорічник Тернопільської області 2010. Тернопіль. – Головне управління статистики у Тернопільській області. 2011.
4. Статистичний щорічник Івано-Франківської області 2010. Івано-Франківськ. – Головне управління статистики у Івано-Франківській області. 2011.
5. Україна у цифрах у 2011 році. – Державна служба статистики України. – Київ. 2012.
6. Шаблій О. І. Основи суспільної географії / Fundamentals of Human Geography: підручник для студ. вищих навчальних закладів / О. І. Шаблій. – 2-ге видання. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 296 с.
7. Шаблій О. І. Географічне і геополітичне положення Українських Карпат // Карпатський край. Наукові студії з історії, культури, туризму. – 2012. – С. 113-123.